

KARDEŞİMİ KURTARMAK

Tufan Gündüz

■ Önce zayıf bir şimşek çakıp bir mumun sönmesi gibi söndü. Ardından peş peşe şimşekler parıldadı. Ortalık birkaç göz kırpacak kadar aydınlandı, sonra zifiri karanlık her tarafı yeniden sardı. Derin bir sessizlik oldu. Ne bir köpek havlaması duyuldu Bayburt'un sokaklarında, ne bir çakal uluması tırmaladı kayalıkları. O an bütün dünya sessizliğe gömüldü. Birkaç saniye geçmeden şiddetli bir gök gürültüsüyle sarsıldı gece. Peş peşe çakan şimşekler olmasa gökyüzünün parçalanıp yere saçıldığını sanırdı herkes. Yine de hastanede yan yana dizilmiş yataklardaki hastalardan hiçbirinde bir kıpırdanma olmadı. Ne şimşeklerin yaktığı ateş ne göğün çıkardığı korkunç gürültüden rahatsız oldular. Uyanık olanlar birazcık sağa sola kıpırdadılar. Birkaçının dudaklarından “Bismillallah, bismillallah” fısıltıları döküldü. Hepsi o kadar.

Çakır Onbaşı, tahta sandalyede hiç kıpırdamadan dışarı bakıyordu. Dışarıdaki zifiri karanlıkta uzaktan birkaç evin zayıf ışıklarından başka göreceği hiçbir şey yoktu aslında. Onlar da birkaç yıl önce işgale uğrayan kasabadan geriye kalanlardı. Hoş şimdi Bayburt yeniden Türklerin eline geçmişti ama can korkusuyla sağa sola kaçan aileler henüz dönmemişlerdi. Kasaba boş sayılırdı. Hastanedekilerin yiyecek içecek temini de zor sayılmazdı bu yüzden. Hangi eve girilse içerde muhakkak un, bulgur, mısır bulmak mümkündü. Orada burada başıboş dolaşan sığırlar, tavuklar da et ihtiyacını kolaylıkla sağlıyordu. Yine de hastanedekilerin tek derdi bir an önce iyileşmek, kolunu bacağına kaybetmeden bu yıkık dökük binadan kurtulmaktı.

Burası kasabanın mektebiydi aslında. Ruslar çekildikten sonra çatışmalarda hafif yaralananların toplandığı sahra hastanesine çevrilmişti. Büyük derslikler hasta koğuşu hâline getirilmiş, orta kısım boş bırakılarak iki sıra yatak dizilmişti. Bir tabip, birkaç hasta bakıcı ve onlarca yaralı vardı. Bayburt'ta karargâh kuran küçük bir birlik de bir

yandan kasabaya dönen ahaliyi yerleştirmeye çalışıyor, diğer yandan hastane-nin hizmetine dolanıyordu. Her ne kadar Ruslar çekiliyorsa da çatışmalar tam olarak bitmemişti. Birkaç kilometre ilerdeki cephe hattından yaralılar buraya getiriliyor, tedavi edildikten sonra ya tekrar cephe hattına gönderiliyor yahut memleketine hava değişimine yollanıyordu. Ağır yaralılar gelmezdi buraya, onlar doğrudan Erzurum Hastanesine götürülürdü.

Yine şimşek çaktı. Hastanenin içi aydınlanıp karardı. Çakır Onbaşı; pencereye gözlerini iyice yaklaştırıp gökyüzüne, şimşeklerin çaktığı bölgeyi görmek ister gibi uzun uzun baktı. Karanlıktan başka bir şey yoktu orada. Önce yağmur damlları kirden tozdan iyice bozarmış olan camlara pıt pıt vurmaya başladı. Ardından yine bir şimşek çaktı ve peşinden gökyüzü yine sarsıldı. Yağmur pı-tırtısı bir anda şakırtıya dönüştü.

-Su, diye bir inilti duyuldu köşedeki yatakların birinden. Bunca yağmurun al-tında dili damağı kuruyuncaya kadar susamış olmak kimsenin garibine git-medi. Bir başkasının da aklına su içmek geldi, o da sızlandı. "Birazcık su var mı? Kurban olayım Onbaşı..."

Çakır Onbaşı yavaşça yerinden doğruldu. Lambayı eline aldı. Zayıf ışığını önü-ne tutarak orta yere doğru yavaş yavaş yürüdü. Hastalar onun ayak seslerini hemen tanırdı. Sol ayağının sesi kuvvetliydi. Tok diye bir ses çıkarırdı, tahta döşemeye her bastığında. Sağ ayağını sürükleyerek çektiğinden onun sesi pek çıkmazdı. Kimse görmese bile sırf ayak seslerinden aksadığını herkes tahmin edebilirdi. Orta yerde durup bekledi. Lambayı etrafında gezdirdi.

-Su, dedi birkaç kişi birden.

Bunlar yeniydi. Dün gece getirilmişlerdi. Ah o ne korkunç bir geceydi. Kimi ko-lundan, kimi bacağından, kimi sırtından yaralanmıştı. Başından, göğsünden, kasığından kanlar saçılan onlarca yaralı gelmişti. Acılar, ağrılar, ağlamalar, in-lemeler, sızlanmalar, çığlıklar arasında mesele anlaşılmıştı. Pusuya düşmüş-lerdi. Kaç şehit verdiklerini kimse bilmiyordu ama sürekli "hepimizi kırdılar" diyorlardı. "Hepimizi kırdılar, derenin içinde kaldık. Yardım gelene kadar vu-ruştuk. Ben omuzumdan aldım yarayı; arkadaşım vardı, Konyalıydı, o düştü kırıpırdamadı. Sonra başkaları da düştü. Bir kıyamet, bir afet..."

Sabaha kadar yaralılarla meşgul olunmuş, kurşunlar çıkarılmış, pansumanlar yapılmış, yaralar sarılmış, her biri bir boş yatağa yatırılmıştı. Aslında üst üste yığıldılar denilse yeriydi. Bereket versin durumu birazcık iyi olan eski hasta-lar yerde yatmaya razı olmuşlar da birkaç yatak öylece boşalmıştı. Sonunda morfinler verilip uyutulabilenler uyutulmuştu. Şimdi dışarda şiddetini gi-derek arttıran yağmur, çünkü akan kanları toprakla karıştıran çamuruna dö-nüştürmek üzereydi. Yine de Çakır Onbaşı'nın bunları düşünecek hâli yoktu. Her uyanan akşamki morfinin etkisiyle dili damağı kurumuş olarak uyanıyor, ağrıyı acıyı unutup su diye inliyordu. Çakır Onbaşı da biliyordu elbette bunu. Bu yüzden kapının önüne dizdiği su testilerini önceden doldurup hazırda bek-letiyordu. Aksayarak kapıya doğru yönelmişken arkasından bir inildi yükseldi.

-Oy anam, oy anam... Ölüyorum anam.

Çakır Onbaşı geri döndü, ağrıdan şikâyet eden hastanın yanına geldi. Lambayı yüzüne doğru tuttu. Başındaki sargı yüzüne doğru kaymıştı. Sargıyı düzeltti. Yara yerine baktı. Küçük bir sıyrıktı. Kurşun mu sıyırmıştı yoksa düşünce başını mı vurmuştu belli değildi.

-Buna mı ağlıyorsun, dedi gülümseyerek.

Asker cevap vermedi. Başını sağa sola salladı.

-Ölüyorum...

Üzerindeki örtüyü yavaşça kaldırdı. Karın bölgesindeki sargıdan kan sızıyordu.

-Karnından mı vuruldun sen?

-He.

Hemen pansuman kutusunu getirdi. Özenle sargıyı açıp yarayı temizledi. Kurşun göbeğinin altından girmiş, belinden çıkmıştı. Tamam, çıkıp gitmişti ama karnını parçaladığı da kesindi. "Ölür bu" diye iç geçirdi: "Üç güne varmaz, ölür bu." diye fısıldadı sonra. Arkasına baktı, yaralılarından biri duymuştu dediğini, o da başıyla onayladı. Pansumanı tamamladı. Kulağına doğru eğildi.

-Şimdi sana morfin yapacağım, kimseye söyleme, diye fısıldadı. Şırıngaya bir ampul morfin çekip bacağına yaptırdı.

-Kaç yıldır askerdesin, diye sordu.

Asker parmaklarından üçünü hafifçe yukarı kaldırdı.

-Üç yıl mı?

Kendisine sorsalar bir elinin parmakları yetmezdi kaç yıldır asker olduğunu söylemeye. Daha birkaç aylık evliyken askere almışlardı. İlk Balkanlara gitmişti. Sene üç yüz yirmi yedi¹. İki yıl orada kaldı. Koş dediler koştu, dur dediler durdu, çekil dediler çekildi. Kolundan yedi ilk mermiyi. Önemsemedi. Bir ay hastanede kaldı, iyisin dediler yine cepheye yürüdü. Tam terhis olacak, dediler yeniden seferberlik var. Birliği yakındaydı, yolladılar Çanakkale'ye. Bir yıla yakın da orada kaldı. Koş dediler, koştu, dur dediler durdu. Süngü dediler taktı, siper dediler yattı. Omuzundan aldı kurşunu. Üç aydan fazla kalmadı hastanede, iyileşti. Memleket havası olur mu diye düşündü, birazcık da sevindi yaralandığına ama olmadı. Çanakkale'de düşman kalmayınca askerlerin bir kısmını Yemen'e yolladılar. O da aralarındaydı. Koş dediler koştu, dur dediler durdu, çekil dediler çekildi. Orada da sırtına şarapnel saplandı birkaç yerden. Altı ay yattı. Sorsalar, çektiğini kendi bilir. Memlekete gönderirler diye düşünürken Suriye'de buldu kendini. Bir yıl da orası, etti mi sana beş yıl. Oradan da yolladılar Rus cephesine. Van'da, Bitlis'te vuruştu. Vur dediler vurdu, dur dediler

¹ 1327/1912.

durdu. Koş dediler, bu defa koşamadı. Sağ bacağından yedi mermiyi. Altı ay kaldı Elaziz hastanesinde. Sağ bacağı bir daha eskisi gibi basmadı yere. Köyüne göndereceklerdi. Elaziz hastanesinde tabip binbaşı ona gelip “Bayburt’a gidiyorum, seni de götüreceğim yanımda.” dedi. “Kumandanım etmeyin, tutmayın, kurbanın olayım, beş yıldır memleketime dönemedim, öldüysem ölümlü bilmiyorlar, kaldıysam dirimi. N’olur gideyim.” dediyse de söz dinletemedi. “Bunca cephe görmüş, bunca yaralanmış, bunca hastalık geçirmiş, iğneyi de öğrenmiş ilacı da yaralıyı da görmüş, ölüyü de. Senden çok iyi hasta bakıcı olur. Dışını biraz daha sık.” deyip vermedi terhisini. Etti mi altı yıl? Sene oldu üç yüz otuz dört.² Kış geçti, bahar geldi. Daha kaç kış, kaç bahar geçecek?

-Üç yılda ölmedin de bundan mı korkuyon? Öldürmez buncağız şey. Bende, a ha bak, yedi yerde var, hâlâ yaşıyorum. Ayıp, sızlanma, diye söylendi.

Asker başını sağa sola salladı. Yeniden üç parmağını kaldırdı.

-Üç ay mı? Sen yenisin o zaman.

Asker bir şeyler söyleyecek oldu. Beceremedi. Çakır Onbaşı, elini onun alınına koydu. Ateşi yükseliyordu. Islak bezle yüzüne boynuna yapışan kanları temizledi. Askerin yüzü ortaya çıktı. Daha sakalı bile yeşermemiş, belli ki yirmisine değmemişti. Lambayı yüzüne doğru iyice yaklaştırdı. İçi bir tuhaf oldu. Daha dikkatli baktı.

-Seni tanıyorum sanki... Nereliydin sen?

Yaralı asker cevap vermedi. Morfinin etkisiyle uyudu. Çakır Onbaşı onun üzerine düzgünce örtüp kalktı. Aksaya aksaya gidip testiyle su getirdi. İsteyen herkese verdi. Işığı karartıp kapının yanındaki yatağına kıvrıldı. Hiçbir şey düşünecek hâli yoktu. Pencereden vuran yağmurun sesiyle uyudu.

Ertesi sabah yine erkenden kalktı. Diğer hastabakıcılarla beraber rutin işlerini yaptı. Her tarafı temizledi. Yemekleri dağıttı. Koşu doktorun kontrolüne hazır hâle getirdi. Gece sargısını değiştirdiği yaralı sürekli inliyordu. Dayanmadı yanına vardı. Başındaki yaradan sızan kan yer yer yüzünü kapatmıştı. Islak bir bez alıp temizledi. Eliyle dudaklarını ıslattı. Gün ışığında yüzü daha da seçilir olmuştu. Kime benzediğini düşündü, çıkaramadı.

-Ölüyorum ağam, kurban olayım, diye inledi asker. Ölüyorum ağam.

Dün geceye göre sesi daha mı belirgindi? Bu sesi nerden hatırlıyor olabilirdi? Daha önce duymuştu da yağmurun şakırtısından göğün gürültüsünden dikkat etmemiş miydi?

-Çocuk, sen nereliydin?

-Keskin...

Şaşırdı.

² 1334/1918.

-Allah Allah... İşe bak... Ben de oralıyım, dedi.

Bir hemşehrisine rastlamak hoşuna gitti. Elindeki bezi iyice ıslattı. Askerin boynunun kenarında kuruyup kalmış olan kan lekelerini temizlemeye çalıştı.

-Kimlerdensin?

Asker, karnındaki ağrıyla kıvandı. Güçlkle fısıldadı.

-Çakırların Halil var. Onun oğluyum.

Çakır Onbaşı'nın o an oracıkta aklı çıkacaktı. Eli ayağı dolaştı. Dili boğazına kaçtı. Ayaklarının altından toprak kaydı. Sadece sahra hastanesi değil, bütün Bayburt yıkıldı, bütün dağlar yerinden oynadı, bütün ırmaklar coştı, bütün rüzgârlar kıpırdadı, bütün bulutlar sökün etti. Yeryüzü parçalandı, boşluğa döküldü. Yaralı askerin yüzünü iki eliyle tutup kendine çevirdi. Kokladı, öptü, nefesini nefesine çekti, eline bulaşan kanları yüzüne sürdü.

-Oğlan, kurban olayım. Ben de onun oğluyum... Sen hangisisin, dedi titreyerek.

-Ben ortanca oğlu... Mehmet.

Mehmet'i geride bıraktığında on iki yaşında bir çocuktı. Demek büyümüş, asker olmuş, ta buralara kadar gelmiş.

-Sahi Mehmet misin sen? Şu kadarcıktın... Beni bildin mi? Çakır abin. Bak bak, Çakır ben, bildin mi? Dur sana kurban olayım Mehmet... Buralar mı düştün aslanım... Dur yarana bakayım... Mehmet, anam babam sağ mıydı? Nasıllar ha?

Mehmet, gözlerini kısarak baktı. Acıyla inledi.

-Abi? Çakır ağam? Herkes öldü dediydi. Sen sağ mıydın?

-He sağım, bak... Şükürler olsun. Anam babam nasıl ha? Gelin ablan nasıl ha?

-Ben ölüyorum ağam, bu yara ben öldürüyor.

-Yok ölmezsin sen... Seni bırakmam, alır götürürüm buradan. Ağrın var mı ha? Dur sana bir morfin vurayım, ağrın kalmaz. Anlat kurban olayım; anam, babam, emmim, dayım sağ mı? Gelin ablan iyi mi?

Cevabı beklemedi. Telaşla eşya dolabına doğru yöneldi. Bir şırıngayla bir morfin ampülü aldı. Koşup geldi.

-Bakın millet, diye bağırdı. Bu yatan benim küçük kardeşim Mehmet...

Koğuştan bir alkış koptu. Yaşa, yiğit, aslan sesleri yükseldi. Çakır hızlıca hazırladığı morfini Mehmet'in bacağına vurdu.

-Şimdi ağrın sızın kalmaz. Hadi anlat ne var ne yok memlekette?

Mehmet biraz bekledi, morfinin etkisiyle ağrısı hafifler gibi oldu. Yavaş yavaş konuştu, bazen mırıldandı ne dediği anlaşılmadı, bazen fısıldadı sadece Çakır Onbaşı duydu. Keskin'den bahsetti. Annesinden, babasından, amcasından, dayısından. Çocuklardan bahsetti; kardeşlerinden, yeğenlerinden, doğandan,

ölenden, hastalanandan, öksüzden, yetimden. Sonra dereden, tepeden, kurtan, kuştan, oğlaktan, keçiden, koyundan, kuzudan, undan, buğdaydan, aklına ne geldiyse diline ne dolandıysa esirgemedi. Söz döndü dolaştı eşine geldi.

-Çakır ağam... Köye döneceken ya.

-Dönecez alimallah.

Mehmet ona yaklaş diye işaret etti. Çakır Onbaşı kulağını onun dudaklarına doğru yaklaştırdı. Mehmet fısıldadı.

-Gelin ablam...

-Bekliyor mu beni, yoksa öldü diye gitti mi babasının evine?

-Yok evde...

-Eee?

-Döndüğünde yanında 6 yaşında bir oğlan görürsen şaşırma olur mu?

-!...

-Sen gittin, gelin ablam hamileymiş oğlana, diyememiş sana. Yedi aya varmadı doğdu, babam senin adını verdi ona.

Çakır Onbaşı yutkundü, sevinçten ne diyeceğini bilemedi. Kardeşinin yüzünü kendine döndürüp öptü, kokladı, sevdi. Mehmet morfinin etkisiyle uyudu.

Çakır Onbaşı hemen toparlandı. Üstünü başını düzelitti. Kararlı adımlarla dışarı çıktı. Kumandanın odasının kapısını çaldı. Gel sesini beklemeden içeri girdi. Kumandan masasında çalışıyordu. Başını kaldırıp baktı:

-Buyur?

-Kumandanım yaralılarından biri, şu ağır yaralı olan, karnından vurulmuş, Mehmet, benim kardeşim.

Kumandan şaşırıldı, anlamadı.

-Nasıl?

-Öz kardeşim.

Kumandanın şaşkınlığı iyice arttı.

-Allah Allah...

-Kumandanım o daha çocuk. Yirmisinde bile değil. Ben bıraktığımda on, on bir yaşında çocuktü. Şimdi burada. Ağır yaralı. Onu kurtarmamız lazım.

-Oğlum dur. Sakin ol. Burada elimizden ne geliyorsa...

-Kumandanım, burada elimizden bir şey gelmez. Onun durumu ağır. Karnından yemiş kurşunu. Onu Erzurum'a götürmem lazım. Orada ameliyat ederler, karnına bakarlar, yaşatırlar.

-Evladım, bunu yapamayız.

-Kumandanım yalvarıyorum. Ben altı yıldır cephelerdeyim, her nereye dedilerse gittim, yemediğim kurşun, uğramadığım bela kalmadı. Kurtarmak istediğim her yerden bir kurşun var bedenimde. Aha bu bacağımı da cephede bıraktım. Şimdi burada, kardeşimle karşılaştım. Ağır yaralı. Memlekete dönünce onu sorarlar. Kucağımda öldü diyemem. Kumandanım, kurbanın olayım, izin ver, çocuğu Erzurum'daki hastaneye yetiştireyim. Hiçbir yeri kurtaramadım bari kardeşimi kurtarayım. Ha kumandanım, kurban olayım kumandanım.

Kumandan, "Düşman var her yerde!" diyecek oldu; Çakır Onbaşı, "Atlatırım." dedi. "Yollar iyi değil, havalar soğuk!" diyecek oldu; Çakır Onbaşı, "Dayanırım!" dedi. Her ne bahane söylediyse bir cevap vardı. Yerinden kalktı, izin verip vermemek arasında tereddüt içindeydi. Aslında Çakır Onbaşı'nın haklı olduğunu biliyordu. Bu yarayla kardeşinin iyileşmesi imkânsızdı. Pencereden baktı. Dışarıda, olan biteni izleyen diğer hastabakıcılar ve askerler çoktan bir at arabası hazırlamışlar, içine döşek serip Mehmet'i yatırmışlar, Çakır Onbaşı'nın çıkmasını bekliyorlardı. Herkes Mehmet'in kurtulabileceğine inanmıştı belli ki. Kumandan yutkundü.

-Haklısın, şimdi kardeşini kurtarma zamanı, dedi.

Çakır Onbaşı bir şimşek hızıyla çıktı odadan. Kardeşine doğru koştu. Hemen arabaya atlayıp yuları eline aldı. Oradakilerin bağırış çağırışları arasında atları Erzurum yoluna doğru sürdü.